

ASPECTE METODOLOGICE PRIVIND EVALUAREA EFICIENȚEI ADMINISTRĂRII IMPOZITELOR ȘI TAXELOR LOCALE

Dr., conf.univ., Andrei PETROIA

*Academia de Studii Economice a Moldovei,
str. Mitropolit G. Bănulescu-Bodoni 61, Republica Moldova, Chișinău,
Tel.: +373 22 402 736, web site: www.ase.md*

Abstract

The system of assessing the effectiveness of local taxation is designed to contribute to the joint efforts of several stakeholders in the determination of parameters and the development of appropriate systems for the administration of local taxes and charges because this system makes it possible to obtain and generalize the use information as necessary for the evaluation and the monitoring of performances in the process of local tax administration and provides a framework for the dialogue between the participants in this process.

Given system includes a set of general indicators based on certain revenues criteria that are entered into the local budget on the tax payments account. The rating system of an evaluation of effectiveness radically differs from the system of superficial evaluation.

This system of assessing the effectiveness of local taxes and duties administration includes 22 qualitative and quantitative characteristics of the efficiency of this process.

As an example of filling out the developed form, the maximum score of 10 points for each position (indicator) can be taken. The decrease in this score depends on the variations in the areas assessed. In each administrative-territorial unit, the local public administration bodies will use this set of indicators taking into account the local context, including the fact that not all local taxes and duties provided by the Tax Code are applied in given territory.

By generalizing all the estimations obtained, it is necessary to compare them to previous periods. It is also necessary to compare the separate evolution of each indicator with a view to identifying the problem areas during each step of the process of assessing the effectiveness of local taxes and duties administration.

Key words: *tax, fiscal administration, efficiency*

JEL CLASSIFICATION: H21, H71, H83, K34

Administrarea fiscală reprezintă activitatea organelor de stat împuternicite și responsabile de asigurarea colectării depline și la termen a impozitelor și taxelor, a penalităților și amenzilor în bugetele de toate nivelurile, precum și de efectuarea acțiunilor de urmărire penală în caz de existență a unor circumstanțe ce atestă comiterea infracțiunilor fiscale. (Codul Fiscal, art.9)

Organizarea activității și funcționarea organelor cu atribuții de administrare fiscală sînt reglementate de legislația Republicii Moldova și tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte. (Codul Fiscal, art.10)

Drepturile și obligațiile organelor fiscale sunt reglementate de Codul Fiscal și de alte acte ale legislației fiscale.

Instituțiile și sistemele eficiente de management al finanțelor publice locale sunt cruciale pentru promovarea politicilor care contribuie la dezvoltarea economică și socială a teritoriului. Acest sistem de evaluare a eficienței de administrare a impozitelor și taxelor locale este conceput ca o contribuție la eforturile comune ce se depun de mai multe părți cointeresate în determinarea parametrilor și elaborarea sistemelor adecvate de administrare a impozitelor și taxelor locale, deoarece acest sistem permite de a obține și generaliza informațiile de uz comun necesare pentru evaluare și monitorizare a performanțelor în procesul de administrare a impozitelor și taxelor locale și oferă un cadru pentru dialog între participanții în acest proces.

Sistemul de evaluare a eficienței administrării impozitelor și taxelor locale include un set de indicatori generali bazate pe unele criterii de venituri ce se încasează la bugetul local din contul plăților fiscale.

Sistemul cu punctaj al evaluării eficienței radical diferă de sistemul de evaluare superficială

Acest sistem de evaluare a eficienței de administrare a impozitelor și taxelor locale cuprinde 22 caracteristici calitative și cantitative ale eficienței acestui proces.

A. Credibilitatea procesului de administrare a impozitelor și taxelor locale

Această componentă include indicatorii de performanță care examinează gradul de integritate și fiabilitate a planificării fiscale și, într-o anumită măsură, oferă o perspectivă a administrării fiscale. Primii trei indicatori compară veniturile colectate cu veniturile inițiale aprobate în buget, iar cel de-al patrulea analizează dacă obligațiile neîndeplinite privind veniturile pot fi un risc pentru buget și administrare fiscală.

1. Total venituri real încasate în comparație cu bugetul inițial aprobat (la fiecare deviere de 10 puncte procentuale se scade punctajul).

2. Structura veniturilor real încasate în comparație cu bugetul inițial aprobat – gradul de variație a componenței veniturilor pe parcursul ultimilor trei ani, excluzând elementele neprevăzute (la fiecare deviere de 10 puncte procentuale se scade punctajul).

3. Total venituri colectate, pe fiecare tip, în comparație cu bugetul inițial aprobat (la fiecare deviere de 10 puncte procentuale se scade punctajul).

4. Soldul și monitorizarea restanțelor la efectuarea plăților pentru impozitele și taxele locale (la fiecare 5 puncte procentuale de restanțe se scade punctajul).

B. Complexitatea și transparența administrării impozitelor și taxelor locale

Acest grup de indicatori evaluează arhitectura sistemului de administrare a impozitelor și taxelor locale, analizând instrumentele fiscale, precum și problema importantă a accesului publicului la informații fiscale.

5. Calificarea specialiștilor fiscali (lipsa de studii corespunzătoare scade punctajul).

6. Dotarea specialiștilor fiscali cu tehnica de calcul și programe corespunzătoare (lipsa de tehnică de calcul și programe corespunzătoare scade punctajul).

7. Familiarizarea contribuabililor cu obligațiunile și drepturile lor fiscale (lipsa de activități privind familiarizarea contribuabililor cu obligațiunile și drepturile lor fiscale scade punctajul).

8. Numărul contestațiilor depuse asupra deciziilor organelor cu atribuții de administrare fiscală (la fiecare contestație depusă se scade punctajul).

9. Numărul contestațiilor nesatisfăcute privind deciziile organelor cu atribuții de administrare fiscală (la fiecare contestație nesatisfăcută se scade punctajul).

10. Riscul fiscal total din partea contribuabililor – gradul de monitorizare de către autoritățile publice cu atribuții de administrare fiscală a prezentării de către contribuabili a rapoartelor anuale (la fiecare raport fiscal anual neprezentat către organe cu atribuții de administrare fiscală se scade punctajul).

C. Ciclul fiscal

Acești indicatori reflectă măsura în care încasările de la plata impozitelor și taxelor locale sunt realizate într-o manieră ordonată și rațională

11. Ordinea și participarea în procesul de administrare a impozitelor și taxelor locale – existența unui grafic fix de achitare a impozitelor și taxelor locale (lipsa de un grafic fix scade punctajul).

12. Ordinea în procesul de achitare a restanțelor la impozitele și taxele locale – existența unui grafic fix de achitare a restanțelor la impozitele și taxele locale (lipsa de un grafic fix scade punctajul).

13. Perspectiva multianuală în planificare fiscală – menținerea cotelor la impozitele și taxele locale la același nivel pe parcurs de ultimii trei ani (la fiecare punct procentual de variație anuală se scade punctajul).

14. Eficacitatea măsurilor de înregistrare a contribuabililor și calcul al impozitelor și taxelor locale – înregistrarea contribuabililor într-o bază de date completă de sistem cu legături cuprinzătoare către alte sisteme de înregistrare a datelor (lipsa de înregistrare a contribuabililor într-o bază de date completă de sistem scade punctajul).

15. Eficacitatea penalităților pentru ne-respectarea obligațiilor fiscale de înregistrare și declarare – suficiența și consistența penalităților pentru toate domeniile de ne-respectare ca să acționeze descurajator asupra rău-platnicilor (creșterea încasărilor la buget din cauza aplicării penalităților suficient de înalte și consistente mărește punctajul).

16. Eficacitatea colectării restanțelor la impozite: rata de colectare pentru restanțele la fiecare din impozite și taxe locale, care este procentajul de restanțe fiscale de la începutul unui an fiscal, care au fost încasate pe parcursul anului fiscal (media pentru ultimii doi ani fiscali) (la fiecare 5 puncte procentuale de restanțe neîncasate se scade punctajul).

17. Existența controalelor asupra executării de către contribuabili a sarcinilor fiscale (lipsa de controale fiscale scade punctajul).

18. Eficacitatea măsurilor de control fiscal – micșorarea fondului de timp necesar unui control fiscal (majorarea timpului pentru efectuarea de control fiscal scade punctajul).

19. Calitatea rapoartelor fiscale – prezentarea de către contribuabili a rapoartelor fiscale într-un volum necesar (prezentarea de către contribuabili a rapoartelor fiscale incomplete scade punctajul).

20. Oportunitatea rapoartelor fiscale – prezentarea de către contribuabili a rapoartelor fiscale la timp (întârzierea prezentării de către contribuabili a rapoartelor fiscale scade punctajul).

21. Examinarea de către organe cu atribuții de administrare fiscală a gradului de executare a obligațiilor fiscale de către contribuabili (lipsa de examinări privind gradul de executare a obligațiilor fiscale de către contribuabili scade punctajul).

22. Emiterea recomandărilor de acțiuni de către organe cu atribuții de administrare fiscală privind mărirea gradului de colectare a impozitelor și taxelor locale (lipsa de recomandări privind gradul de colectare a impozitelor și taxelor locale scade punctajul)

Drept exemplu de completare a formularului poate servi un punctaj de maximum 10 puncte la fiecare poziție (indicator). Diminuarea acestui punctaj depinde de variațiile în cadrul domeniilor supuse evaluării.

Se presupune că în cadrul fiecărei unități administrativ-teritoriale organele administrației publice locale vor utiliza acest set de indicatori ținând cont de contextul local, inclusiv având în vedere faptul că nu toate impozitele și taxele locale prevăzute de Codul Fiscal se aplică în acest teritoriu.

Generalizând întreaga sumă de estimări obținute este necesar ca ele să fie comparate cu perioadele precedente. Ar trebui, de asemenea, de comparat și evoluția separat pentru fiecare indicator întru determinarea zonelor problematice în fiecare dintre etapele procesului de evaluare a eficienței administrării impozitelor și taxelor locale.

Astfel, formularul unui chestionar ce cuprinde toată gamă de indicatori poate fi prezentat în felul următor – vezi Anexă.

BIBLIOGRAFIE

Legi

1. Titlul VII „Taxe locale” din Codul fiscal, Legea nr.11-XV din 17.02.05.
2. Legea privind finanțele publice locale, nr.397-XV din 16.10.2003.
3. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.1117 din 27.10.2005 cu privire la eficientizarea sistemului de asistență socială.

Surse electronice

4. Dan Alexe, Liliana Barbăroșie. Taxe și impozite locale, în lume și în Republica Moldova. Primarii moldoveni între ciocanul autorităților centrale și nevoia nevoilor obștești. <http://www.europalibera.org/content/article/24330701.html>
5. Taxe și impozite, rolul lor în economia Moldovei. <http://www.timpul.md/articol/taxe-i-impozite-rolul-lor-in-economia-moldovei-37997.html>
6. Tatiana Grinic. Priorități pentru crearea unui mediu competitiv și atractiv de business în Republica Moldova. TEZE DE DISCUȚIE CU PIVIRE LA POLITICA ȘI ADMINISTRAREA FISCALĂ. Agenda Națională de Business. http://www.viitorul.org/files/library/3977294_md_teze_de_discut.pdf
7. Public Financial Management. Performance Measurement Framework. Public Expenditure and Financial Accountability. June 2005. PEFA Secretariat. World Bank. Washington DC.USA. <http://www1.worldbank.org/publicsector/pe/StrengthenedApproach/4PFMIndicators.pdf>

**Formular
de evaluare a eficienței administrării impozitelor și taxelor locale**

Indicator	Anul (Y-1)	Anul (Y)	Punctaj
A. Credibilitatea procesului de administrare a impozitelor și taxelor locale			
1. Total venituri real încasate în comparație cu bugetul inițial aprobat <i>(la fiecare deviere de 10 puncte procentuale se scade punctajul)</i>			din 10 pct.
2. Structura veniturilor real încasate în comparație cu bugetul inițial aprobat – gradul de variație a componenței veniturilor pe parcursul ultimilor trei ani, excluzând elementele neprevăzute <i>(la fiecare deviere de 10 puncte procentuale se scade punctajul)</i>			din 10 pct.
3. Total venituri colectate, pe fiecare tip, în comparație cu bugetul inițial aprobat <i>(la fiecare deviere de 10 puncte procentuale se scade punctajul)</i>			din 10 pct.
4. Soldul și monitorizarea restanțelor la efectuarea plăților pentru impozitele și taxele locale <i>(la fiecare 5 puncte procentuale de restanțe se scade punctajul)</i>			din 10 pct.
Total pe secțiunea A			din 40 pct.
B. Complexitatea și transparența administrării impozitelor și taxelor locale			
5. Calificarea specialiștilor fiscali (Da – 1 punct, Nu – 0 puncte) <i>(lipsa de studii corespunzătoare scade punctajul)</i>			din 1 pct.
6. Dotarea specialiștilor fiscali cu tehnica de calcul și programe corespunzătoare (tehnica de calcul DA – 1 punct, Nu – 0 puncte; programe corespunzătoare Da – 1 punct, Nu – 0 puncte) <i>(lipsa de tehnică de calcul și programe corespunzătoare scade punctajul)</i>			din 2 pct.
7. Familiarizarea contribuabililor cu obligațiunile și drepturile lor fiscale (Des – 2 puncte, Rar – 1 punct, Nu – 0 puncte) <i>(lipsa de activități privind familiarizarea contribuabililor cu obligațiunile și drepturile lor fiscale scade punctajul)</i>			din 2 pct.
8. Numărul contestațiilor depuse asupra deciziilor organelor cu atribuții de administrare fiscală <i>(la fiecare contestație depusă se scade punctajul)</i>			din 10 pct.
9. Numărul contestațiilor nesatisfăcute privind deciziile organelor cu atribuții de administrare fiscală <i>(la fiecare contestație nesatisfăcută se scade punctajul)</i>			din 10 pct.
10. Riscul fiscal total din partea contribuabililor – gradul de monitorizare de către autoritățile publice cu atribuții de administrare fiscală a prezentării de către contribuabili a rapoartelor anuale <i>(la fiecare raport fiscal anual neprezentat către organe cu atribuții de administrare fiscală se scade punctajul)</i>			din 10 pct.
Total pe secțiunea B			din 35 pct.
C. Ciclul fiscal			
11. Ordinea și participarea în procesul de administrare a impozitelor și taxelor locale – existența unui grafic fix de achitare a impozitelor și taxelor locale (Da – 1 punct, Nu – 0 puncte) <i>(lipsa de un grafic fix scade punctajul)</i>			din 1 pct.
12. Ordinea în procesul de achitare a restanțelor la impozitele și taxele locale – existența unui grafic fix de achitare a restanțelor la impozitele și taxele locale (Da – 1 punct, Nu – 0 puncte) <i>(lipsa de un grafic fix scade punctajul)</i>			din 1 pct.
13. Perspectiva multianuală în planificare fiscală – menținerea cotelor la impozitele și taxele locale la același nivel pe parcurs de ultimii trei ani <i>(la fiecare punct procentual de variație anuală se scade punctajul)</i>			din 10 pct.
14. Eficacitatea măsurilor de înregistrare a contribuabililor și calcul al impozitelor și taxelor locale – înregistrarea contribuabililor într-o bază de			din 1 pct.

Indicator	Anul (Y-1)	Anul (Y)	Punctaj
date completă de sistem cu legături cuprinzătoare către alte sisteme de înregistrare a datelor (Da – 1 punct, Nu – 0 puncte) <i>(lipsa de înregistrare a contribuabililor într-o bază de date completă de sistem scade punctajul)</i>			
15. Eficacitatea penalităților pentru ne-respectarea obligațiilor fiscale de înregistrare și declarare – suficiența și consistența penalităților pentru toate domeniile de ne-respectare ca să acționeze descurajator asupra rău-platnicilor (Considerabil – 2 puncte, Suficient – 1 punct, Nu – 0 puncte) <i>(creșterea încasărilor la buget din cauza aplicării penalităților suficient de înalte și consistente mărește punctajul)</i>			din 2 pct.
16. Eficacitatea colectării restanțelor la impozite: rata de colectare pentru restanțele la fiecare din impozite și taxe locale, care este procentajul de restanțe fiscale de la începutul unui an fiscal, care au fost încasate pe parcursul anului fiscal (media pentru ultimii doi ani fiscali) <i>(la fiecare 5 puncte procentuale de restanțe neîncasate se scade punctajul)</i>			din 10 pct.
17. Existența controalelor asupra executării de către contribuabili a sarcinilor fiscale (Des – 2 puncte, Rar – 1 punct, Nu – 0 puncte) <i>(lipsa de controale fiscale scade punctajul)</i>			din 2 pct.
18. Eficacitatea măsurilor de control fiscal – micșorarea fondului de timp necesar unui control fiscal (Considerabil – 2 puncte, Suficient – 1 punct, Nu – 0 puncte) <i>(majorarea timpului pentru efectuarea de control fiscal scade punctajul)</i>			din 2 pct.
19. Calitatea rapoartelor fiscale – prezentarea de către contribuabili a rapoartelor fiscale într-un volum necesar (Da – 1 punct, Nu – 0 puncte) <i>(prezentarea de către contribuabili a rapoartelor fiscale incomplete scade punctajul)</i>			din 1 pct.
20. Oportunitatea rapoartelor fiscale – prezentarea de către contribuabili a rapoartelor fiscale la timp (Da – 1 punct, Nu – 0 puncte) <i>(întârzierea prezentării de către contribuabili a rapoartelor fiscale scade punctajul)</i>			din 1 pct.
21. Examinarea de către organe cu atribuții de administrare fiscală a gradului de executare a obligațiilor fiscale de către contribuabili (Des – 2 puncte, Rar – 1 punct, Nu – 0 puncte) <i>(lipsa de examinări privind gradul de executare a obligațiilor fiscale de către contribuabili scade punctajul)</i>			din 2 pct.
22. Emiterea recomandărilor de acțiuni de către organe cu atribuții de administrare fiscală privind mărirea gradului de colectare a impozitelor și taxelor locale (Des – 2 puncte, Rar – 1 punct, Nu – 0 puncte) <i>(lipsa de recomandări privind gradul de colectare a impozitelor și taxelor locale scade punctajul)</i>			din 2 pct.
Total pe secțiunea C			din 35 pct.
TOTAL GENERAL			DIN 110 PCT.